

Vad är det vi dansar?

Eivor Underdal, maj 2016

Dansrepertoaren i Internationella Folkdansklubben

De senaste 45 åren har vi hämtat våra danser mest från Balkanområdet: Albanien, Bosnien, Bulgarien, Grekland, Kosovo, Kroatien, Makedonien, delar av Rumänien, Serbien och delar av Turkiet. En del minoriteters danser har vi också, mest romska och vlachiska och periodvis har vi danser från Armenien med världens vackraste musik!

Det finns oändliga mängder av danser i dessa länder, de tar aldrig slut!

Vad utmärker danserna från balkan?

Man dansar i öppen eller stängd ring, i slingor och rader. Det finns även pardans, men inte så värst många i vår klubb.

Ringen rör sig mest åt höger. I Västeuropa är huvud-

riktningen åt vänster. ”Gränsen” går ungefär där romerska riket upphörde på 300-talet.

Stegrikedomen i ringdanserna är förbluffande, både mängden och variationen. I Serbien talar man om att ”brodera med fötterna”. I delar av Rumänien används intrikata stampserier. I vissa delar av Bulgarien snirkclar man med benen, ”dubbelstampar” osv. Små knäknixar gör att hela kroppen ”skakar” i takt med musiken.

Gott om ojämna, ”haltande” taktarter i Bulgarien och Makedonien m fl områden.

Stegsekvenserna är inte alltid synkrona med melodifraserna (=äldre typ av dans?).

Ordet för dans: Kolo, Oro, Horo, Horra, Horon har alla samma ursprung och används i olika områden på Balkan.

I många år har vi visat våra ringdanser ute på stan, här i Björns trädgård på Söder i vårmånaden maj med dammig grusplan som underlag och blommande körsbärsträd som dekor. Bild från 2014.

Dansområden, traditionell indelning

Varje land har någon slags indelning i olika etnofolkloristiska områden som grundar sig på historiska, kulturella och politiska förhållanden. Gränserna är oprecisa och danserna flyttar tillsammans med befolkningen och ”rör om” indelningen i de olika områdena.

Folkdans och arrangerad dans

Vår repertoar består av en liten del ”rena” folkdanser, en stor del arrangerade tillrättalagda och anpassade danser och några enskilda danser hämtade direkt från de stora proffsensemblernas repertoar. Vi dansar i ring (utan partner) till 99 %!

Dansklubbens danser är inte representativa varken för respektive land eller dess dansområden.

Alla vi som är en del av det globala fenomenet Internationell folkdans har ungefär samma repertoar, vare sig vi finns i Europa, Australien, Amerika, eller Japan. Källorna är nämligen de samma, vissa koreografer reser runt i världen och lär ut samma danser överallt. Och de danserna är valda för att passa vår verksamhet, vår dansnivå och inte minst vad vi tycker är roligt att dansa.

Holland innehar en specialställning inom genren Internationell folkdans med sina väl utbildade specialister inom ett visst dansområde. De är duktiga pedagoger, kunniga inom sina respektive områden, språkkunniga och brinnande för sin dans. De ser de speciella särdragen i dansen utifrån, och kan på så sätt tydligare se dem

i förhållande till andra länders danser. De skapar ibland nya danser, ibland inom ramen för den folkliga kulturen, ibland totalt utanför. De använder ofta nyare, nyskapad musik till sina dansarrangemang. I Stockholm har vi haft återkommande besök av koreografer och lärare från Holland.

Repertoaren i en Internationell folkdansklubb beror också på vilka som råkar vara dansledare och vilken sorts danser vi tycker om. Eftersom många danslärare i vår miljö är amatörlärare, skolade inom klubben, så jobbas det hellre på bredden än på djupet. Det är svårt att jobba med stil när man har så många länders danser och stilar att förhålla sig till. Det innebär att klubben har en otroligt stor repertoar som vi har svårt att behålla, eftersom det ständigt kommer nya danser.

Stilmässigt är det ofta mycket suddigt, allting ser likadant ut, men dansglädjen och ständigt ny härlig musik överskuggar detta och nya danser lockar hela tiden. Dock har vi i Stockholm en avancerad kurs där vi jobbar mer med stil och med färre antal danser.

De professionella ensemblerna på balkan bildades

med statligt stöd i början på 50-talet i Ryssland, Bulgarien, f d Jugoslavien, Rumänien, Ungern, Albanien, Grekland m fl. Det var viktigt i de här länderna att värna om en levande folkkultur och de bästa grupperna betraktades som flaggskepp med uppgift att bl a sprida det egna landets dans och musik till resten av världen. Många av de ensemblerna existerar fortfarande, fast under andra ekonomiska former och med en synnerligen omvälvande tillvaro de senaste 20 åren. Ensemblernas koreografer blir ofta, efter egen avslutad karriär, lärare för amatörer i det egna landet och gästlärare i andra länder bl a hos oss här i Stockholm.

Koreografernas betydelse kan inte överskattas

I Stockholmsklubben hade vi i mitten på 60-talet en koreograf från Belgrad, Danilo Srbljanović, som var vår lärare under något år. Flera av koreografierna han använde kom från den statliga stora ensemblen Kolo. Då förstod vi inte mycket av de historiska och sociala förhållandena kring själva danserna, det var många år senare som vi började undra över varför vi, en liten amatörförening i Stockholm, fick dansa samma koreografier som Kolo-ensemblen i Belgrad gjorde.

Theodor Vasilescu, känd dansare och koreograf från Bukarest i Rumänien, gav även han samma typ av koreografier som de stora ensemblerna använde. Todor Karapčanski från Sofia har haft helgkurser i vår klubb många gånger på 80- och 90-talen och dessutom gjort flera koreografier för Diridika (uppvisningsgrupp på 80-talet). Han använde bl a koreografier som han anpassade till vår nivå ur den stora och berömda statliga ensemblen Filip Kutevs repertoar.

Genom åren har vi haft besök av flera stora koreografer från stora statliga ensembler, bl a: från Rumänien Tita Sever, Nicolai Apetri, Silviu Ciuciumis; från Bulgarien Todor Karapčanski, Nikolay Tsvetkov; från f d Jugoslavien Ciga Despotović; från Makedonien Pece Atanasovski (bilden), från Grekland Simos Konstantinou, från Ryssland Andrej Klimov m fl. Dessutom har vi fått uppleva många, många koreografer från större och mindre lokala ensembler. Alla har de bidragit till Internationella Folkdansklubbens dansrepertoar.

Repertoaren utökas hela tiden, gamla danser får ge plats åt nya.

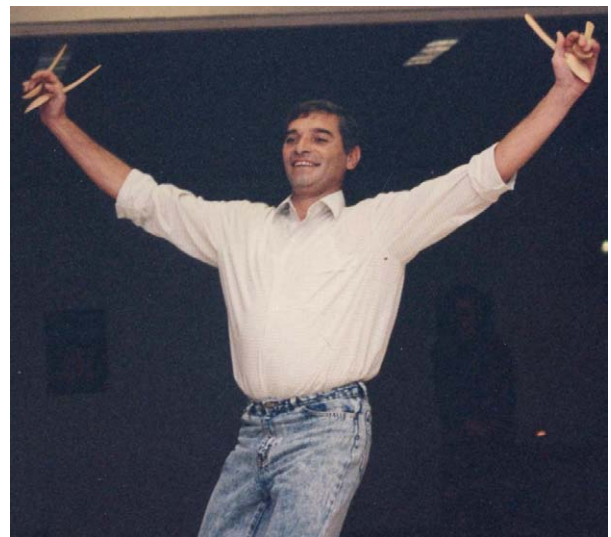
För länge sedan fanns shamanen mitt inne i ringen och de dansande ville vara nära honom och hans magi. I dag, på Sergels torg, är magin: Ringens gemenskap och dansens glädje!

Folkdanserna i Västeuropa och Sverige

har aldrig haft samma höga status som i Östeuropa. Det finns (?) inga stora folkdansensembler av samma kaliber i Västeuropa. På Irland har de byggt upp "Riverdance" som turnerar över hela världen. Möjligen finns det i Spanien någon/flera? stor ensemble? I övrigt bedrivs folkdansen i mindre skala och statliga stöd lyser definitivt med sin frånvaro.

Västeuropa är mestadels ett pardansområde. Vi har "bara" en person att förhålla oss till i dansen, men samspelet i paret är avgörande för att dansen ska fungera. Vi har också i tradition hos folkdanslagen bevarat många s k uppställningsdanser och gillesdanser där man parvis dansar i koreografier som utgår från uppställning i rader eller fyrkanter eller små ringar.

Vår folkdanskklubb har i dag inga svenska danser på repertoaren, med något undantag. Vill man lära sig svenska danser får man uppsöka en annan förening, eller gå på "Skeppis" på Skeppsholmen.

De senaste 20 åren har det funnits gott om sommarkurser i olika länder på Balkan för amatörutövare från andra länder. Där kan man verkligen träffa folk från hela världen! Många av våra medlemmar och framför allt våra dansledare har rest och hämtat många av våra danser på dessa kurser.

På bilden Todor Karapčanski från Filip Kutev-ensemblen i Sofia som har varit hos oss i Stockholm många gånger och varit lärare på många sommarkurser i Bulgarien.

Några ord om mig själv

I Internationella Folkdansklubben har jag roat mig under många år, lite pengar men mycket skoj har det blivit. Jag började 1964 och har flitigt deltagit i verksamheten med en del års frånvaro för att föda barn, spela balalajka och för att bo i Norge.

Min utbildning efter Statens danshögskola har ökats på med kortare och längre kurser i Skandinavien och på Balkan för mer än 150 danslärare från olika länder. Hela tiden har jag samlat danser och musik, har i dag ett 15-tal A4-pärmar proppfulla med egenproducerade dansbeskrivningar i s k romanotation. Många olika versioner av samma dans har jag lärt och så småningom har jag kunnat urskilja mönster för hur danserna utvecklas och förändras.

Många människor från olika länder har jag mött på alla kurser jag deltagit i, och jag har sett att vi har ungefär samma dansrepertoar – vi allihop som håller på med dans från Balkan.

Skrivit studiematerial har jag gjort, eftersom det inte funnits något om dans på Balkan på svenska. Allt sammantaget gör att jag har en förmodligen ganska bra överblick över Balkandansandet av den sort som vi i Internationella Folkdansklubbarna använder.

Jag hedrades för några år sedan med Stockholms stads folkbildningsstipendium för bland annat min ”kunskap, enorma energi, brinnande dansintresse och en position utan motsvarighet i Sverige”! Köpte dyra sportkläder för pengarna, lyxpengar!